

CHĂN NUÔI ĐỘNG VẬT THẢO DƯỢC - HƯỚNG ĐI MỚI TRONG PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

DIỆP THỊ LỆ CHI

Trường Đại học Quảng Bình

1. Đặt vấn đề

Ngành chăn nuôi thời gian gần đây có nhiều biến động bởi dịch bệnh, phương thức giết mổ, chất cấm trong thức ăn,... làm người tiêu dùng ngày càng khó tính hơn với các sản phẩm từ chăn nuôi, làm nghề chăn nuôi có nhiều thăng trầm, nên các sản phẩm chăn nuôi sản xuất theo chuỗi và khách hàng có thể truy xuất được nguồn gốc sản phẩm, đáp ứng được các điều kiện về an toàn thực phẩm và các điều kiện về kiểm dịch là một xu thế tất yếu. Vì vậy, trước mắt người chăn nuôi phải tìm kiếm con giống hoặc cách thức nuôi an toàn nhằm tạo ra những sản phẩm tốt có lợi thế đáp ứng yêu cầu người tiêu dùng trong nước và hướng đến xuất khẩu, trong đó chăn nuôi động vật từ thảo dược là một hướng đi mới đầy triển vọng của người dân.

2. Nội dung

Chăn nuôi động vật thảo dược khác với chăn nuôi truyền thống là đảm bảo phương thức nuôi dựa trên tiêu chí 3 không: không sử dụng thức ăn công nghiệp, không sử dụng thuốc kháng sinh, không sử dụng chất kích thích tăng trọng. Vì vậy, sản phẩm từ phương thức chăn nuôi này không dư lượng chất kháng sinh, đảm bảo vệ sinh và thịt thơm ngon. Nhằm để đảm bảo con vật phát triển tốt nhất, cho chất lượng sản phẩm ngon và đảm bảo được yếu tố môi trường, chăn nuôi theo phương thức thảo dược người chăn nuôi phải áp dụng đồng bộ các kỹ thuật từ chuồng trại đến chăm sóc nuôi dưỡng, cụ thể:

2.1. Chuồng trại: Tạo ra môi trường chăn nuôi tốt là tiền đề giảm thiểu những rủi ro trong chăn nuôi, tiết kiệm chi phí nâng cao lợi nhuận. Vì vậy, chuồng trại nên được xây dựng theo mô hình khép kín, thiết kế chuồng rộng rãi thoáng mát với khoảng không gian cho vật nuôi có thể vận động, tắm nắng và luôn được khử trùng hàng tuần, chuồng có lắp đặt hệ thống làm mát, sưởi ấm. Hệ thống sưởi ấm nên sử dụng đèn

hồng ngoại vào những ngày trời lạnh, vừa đảm bảo nhiệt độ chuồng nuôi vừa hạn chế được vi khuẩn phát triển trong chuồng nuôi. Với những quy mô chăn nuôi vừa và nhỏ thì nên ưu tiên sử dụng đệm lót sinh học để lót chuồng, bởi nó có nhiều tác dụng như: giảm công sức dọn chuồng, hạn chế ruồi muỗi, tăng sức đề kháng cho vật nuôi, giảm tỷ lệ chết hoặc loại thải ở vật nuôi, tăng khả năng sinh trưởng, giảm tiêu tốn thức ăn, giảm công và chi phí trong việc chữa bệnh...

2.2. Giống: Luôn được đảm bảo có nguồn gốc rõ ràng có chất lượng tốt. Con giống trước khi đưa vào sống cùng đàn được kiểm định nghiêm ngặt, tiêm phòng đầy đủ tránh lây lan dịch bệnh.

2.3. Thức ăn: Đặc điểm khác biệt của phương thức nuôi bằng thảo dược khác với phương thức nuôi công nghiệp là nguồn thức ăn. Vì vậy, trong chăn nuôi theo hướng thảo dược thức ăn của vật nuôi chủ yếu là hỗn hợp cám chế biến từ các nguyên liệu bản địa như từ cám gạo, ngô, bột cá... trộn cùng với các loại thảo dược được xay thành bột như đơn kim, hoa hời, quế chi, tía tô, sả, nghệ, ngải cứu, lược vàng... Các loại cỏ thảo dược phơi khô hoặc cắt nhỏ trộn hỗn hợp cám cho ăn tươi, phối hợp khẩu phần đúng theo nhu cầu dinh dưỡng từng giai đoạn của vật nuôi. Ưu điểm của cách phối hợp khẩu phần này là giảm thiểu chi phí thức ăn vì tận dụng được nguồn thức ăn bản địa không có chất bảo quản, kháng sinh, nguồn thức ăn kích thích tiêu hóa và giúp vật nuôi sinh trưởng tốt, chất lượng thịt đảm bảo, thơm ngon và an toàn đối với người tiêu dùng.

Ngoài bổ sung thảo dược qua thức ăn, phương thức nuôi còn bổ sung qua nước uống như sử dụng nước gừng, tỏi, húng quế, sả và cam thảo ngâm vào nước giúp phòng bệnh cảm, cúm cho vật nuôi khi thời tiết thay đổi. Các thảo dược này còn có tác dụng tẩy giun,

duy trì bổ sung 2 buổi/tuần vừa tốt cho đường ruột, tăng sức đề kháng cho vật nuôi. Nguồn nước trong chăn nuôi sử dụng tắm, uống và phun sương phải đảm bảo sạch. Ngoài ra, còn cho vật nuôi uống thêm nước trà xanh pha gừng giúp giảm stress, làm cho thịt vật nuôi mềm và ngon hơn.

2.4. Quy trình nuôi: Khác với quy trình nuôi theo phương thức truyền thống, trong giai đoạn đầu (thông thường 2 tháng đầu tiên), chế độ ăn của vật nuôi được duy trì như cách nuôi gia súc, gia cầm thông thường. Giai đoạn thứ 2 (các tháng tiếp theo) thì mới bắt đầu cho vật nuôi ăn chế độ dinh dưỡng riêng do đây là giai đoạn vật nuôi sinh trưởng nhanh, hấp thụ thức ăn để phát triển, chế độ cho ăn chuyển qua nuôi bằng phương thức cho ăn hỗn hợp thức ăn có chứa thảo dược. Ngoài trừ những đối tượng sử dụng thức ăn phần lớn bằng lá cây nên được tiếp cận và làm quen thảo dược ngay từ ban đầu. Mỗi ngày đều có khoảng thời gian nhất định để vật nuôi vệ sinh, tắm nắng và thư giãn, hạn chế tối đa tác động gây ra stress.

2.5. Phòng bệnh: Để đảm bảo vật nuôi khỏe mạnh trong suốt thời gian nuôi, vì vậy không sử dụng kháng sinh, việc phòng bệnh ban đầu rất quan trọng. Trong quá trình nuôi đặc biệt giai đoạn đầu tiên vật nuôi được đảm bảo tiến hành tiêm vaccine đầy đủ đúng lịch trình. Ngoài ra, người chăn nuôi nên chủ động phòng bệnh thông thường, hàng ngày khi thời tiết thay đổi hoặc thấy bất thường trong đàn vật nuôi bằng một số loại thảo dược được cắt nhỏ hoặc nghiền mịn trộn vào thức ăn sử dụng để phòng bệnh như cây lược vàng, tỏi, gừng, tía tô... có tác dụng như một chất kháng sinh tự nhiên, còn các loại thảo dược khác như lá trâm bầu, rau sam, lá mơ lông, cỏ mực... cũng giúp vật nuôi giải độc, tẩy giun sán, kích thích tiêu hóa và giúp vật nuôi sinh trưởng tốt. Ví dụ: đối với tỏi có thể giã nhỏ trộn vào thức ăn hoặc ngâm với nước khoảng 2 giờ cho gia cầm, gia súc uống. Nước tỏi có tác dụng phòng bệnh cúm, cúm cho vật nuôi khi thay đổi thời tiết hoặc thời điểm giao mùa. Bên cạnh đó, nước tỏi còn giúp tẩy giun, tốt cho hệ đường ruột của vật nuôi, nên cho uống 2 buổi/tuần.

Bên cạnh nâng cao sức đề kháng cho vật

nuôi bằng cách cho ăn, cho uống thảo dược, người chăn nuôi nên sử dụng thảo dược để diệt khuẩn không khí chuồng nuôi, tạo ra môi trường tiêu khí hậu trong lành bằng các thảo dược như sử dụng lá thị, quả bồ kết... hun khói chuồng nuôi. Ví dụ: đốt bồ kết để xông hơi chuồng giúp cho môi trường nuôi được cải thiện, không có mùi hôi và đặc biệt giúp phòng bệnh hô hấp rất hiệu quả. Duy trì định kỳ 2-3 lần/tháng trong suốt thời gian nuôi.

Lưu ý điều trị con bị ốm: Trong quá trình nuôi, một số vật nuôi bị ốm, ta nên tách riêng ra, đánh giá tình trạng bệnh mà chọn lựa phương pháp điều trị bằng thảo dược (chỉ áp dụng cho giai đoạn đầu) hoặc điều trị bằng kháng sinh thích hợp.

3. Kết luận

Bước đầu một số kết quả nghiên cứu cho thấy, vật nuôi thảo dược không có dư lượng kháng sinh khi xuất bán, do đó đảm bảo sức khỏe người tiêu dùng. Bên cạnh đó giảm được chi phí sử dụng thuốc thú y, giảm tỷ lệ chết, giảm thức ăn, mở ra hướng đi mới trong tiếp cận thị trường đối với sản phẩm vật nuôi sạch phù hợp với nhu cầu chăm sóc sức khỏe người tiêu dùng. Thời gian nuôi lâu hơn cách nuôi thông thường từ 1 đến 2 tháng nhưng cho chất lượng thịt ngon, giá cả xuất bán cao hơn. Vì vậy, chăn nuôi theo hướng hữu cơ sử dụng thảo dược bổ sung vào khẩu phần của vật nuôi là phương thức an toàn và bền vững, góp phần nâng cao thu nhập của người dân, tạo ra sinh kế cho người dân, nâng cao hiệu quả xây dựng nông thôn mới ■

Tài liệu tham khảo:

1. Trần Hiền (2018), *Độc đáo nuôi lợn thảo dược*. Tạp chí Chăn nuôi Việt Nam.
2. Bảo Hòa (2018), *Nuôi gà từ thảo dược hướng đi mới đầy tiềm năng*. crdvietnam.org
3. Lê Phụng - Quốc Thắng (2018), *Hiệu quả mô hình gà thảo mộc không kháng sinh tại Đồng Nai*. VTV9, Đài Truyền hình Việt Nam.
4. Việt Linh (2018), *Hướng đi mới từ gà thảo dược*. Báo Dân tộc và Miền núi.
5. Dân Việt (2018), *Làm giàu từ nuôi gà bằng cây thuốc ít lo bệnh dịch mà bán lại nhanh*. Diễn đàn doanh nghiệp.